

Prisreglering i teori och praktik

I föregående nummer av Ekonomisk Debatt presenterade avdelningsdirektör Lenart Göransson vid Statens pris- och kartellnämnd en del kritiska synpunkter på min artikel om den nya prisregleringslagen i Ekonomisk Debatt nr 7, 1973. Det är välkommet med ett bidrag till debatten som ger uttryck för de erfarenheter som praktikern besitter. Här nedan görs några kortfattade kommentarer till Göranssons inlägg.

1. Göransson gör en klar distinktion mellan långvariga och kortvariga prisregleringar. Han menar att de är "två till syfte, utformning och verkningar skilda företeelser, och att erfarenheter från den ena typen av prisreglering inte kan införas för eller mot den andra typen". Göransson hävdar således att effekterna av långvariga prisregleringar, som jag pekat på, inte är av intresse vid en bedömning av kortvariga prisregleringar. Jag anser emellertid — i motsats till Göransson — att de negativa effekterna som en långvarig reglering ger upphov till uppkommer också på kort sikt, fast de till en början inte är lika starka och markanta som i ett längre perspektiv. Man kan tala om ett slags "kumulativ process" där resursallokeringen successivt tenderar att försämrans ju längre en prisreglering får gälla. (Här förutsätter jag att den prisreglerande myndigheten fastslår ett reglerat pris som inte är identiskt med marknadspriset och som inte tenderar att över tiden närma sig marknadspriset.)

Man kan för övrigt fråga sig vad som menas med en kortvarig respektive en långvarig prisreglering. Hur lång är en kortsiktig reglering — sex månader, ett år, två år? Det vore intressant att få ett uttalande från SPK på den punkten.

Med den nya prisregleringslagen har SPK vidare fått tillgång till en rad andra prisregleringsmetoder än den direkta prisregleringen, nämligen bestämmelser om prisutfästelse och anmälningskyldighet. Eftersom det inte finns någon tidsbegränsning för användningen av dessa medel är det inte helt osannolikt att de kan komma att utnyttjas på ett sådant sätt att resultatet blir en långvarig prisreglering.

2. Göransson hävdar vidare att min diskussion om prisets olika dimensioner utgår från den missuppfattade föreställningen att ett prisstopp endast avser "prislappspriset" och att "säljaren i öv-

rigt fritt får manipulera övriga produktens egenskaper och försäljningsvillkor". Göransson pekar på att lagen också förbjuder andra former av prisöverträdelser än höjning av själva "prislappspriset". Någon sådan missuppfattning har jag emellertid inte gjort mig skyldig till. Jag säger bara att "Det är en omöjlig uppgift att låsa fast det fullständiga priset på en vara enbart med beslut från Kungl Maj:t om högstpris eller stoppris". Det står inte i SPKs eller någon annan myndighets makt att kontrollera alla aspekter som begreppet "pris" omfattar.

3. Syftet med min diskussion om världsmarknadsprisernas roll i en öppen ekonomi som den svenska var att visa, att en politik ämnad att kontrollera priser som påverkas av den internationella ekonomiska utvecklingen, är dömd att misslyckas. På denna punkt tolkar jag Göransson som att han delar min uppfattning. Bör man då inte vara konsekvent och också tillåta priserna på varor producerade i Sverige att fritt få influeras av inhemska faktorer? Varför hyser SPK en dubbelmoral, där man accepterar den internationella prisutvecklingen men inte den inhemska?

4. Göransson anser att prissättningen inom stora delar av den svenska ekonomin är administrativt bestämd. Det är emellertid svårt att närmare analysera Göranssons teori för prissättning bl a eftersom det inte framgår vad för priser som det hänsyftas till — är det absoluta eller relativa priser? Om man som anställd i SPK sysslar med förhandlingar och överläggningar med representanter från näringsliv och handel i syfte att påverka olika priser är det begripligt att man får intrycket att priser är administrativt satta — det byråkratiska perspektivet ersätter det samhällsekonomiska. För den händelse SPK får expandera sin prisreglerande verksamhet skymtar ett perspektiv där priserna i den svenska ekonomin verkligen blir administrativt satta — och detta genom SPKs försorg. Den administrativa prissättnings-teorin blir kanske en självuppfyllande profetia.

Lars Jonung

Referenser

- Göransson, L., [1974], "Prisreglering i praktiken", *Ekonomisk Debatt*, årg 2, nr 1
Jonung, L., [1973], "Prisreglering som stabiliseringspolitiskt instrument", *Ekonomisk Debatt* årg 1, nr 7